

Rodzaj: *Sambucus* - bez

Gatunek: *Sambucus nigra* –
bez czarny

Występowanie: Europa, Kaukaz, Azja
Mniejsza, Syberia. Gatunek krajowy,
pospolity w całym kraju. Roślina
ruderalna.

Wzrost: Duży, wyprostowany krzew, do 7 m wys., korona luźna, gałęzie z czasem przewisające;

Kora: na starszych pędach szara, bruzdowana, skorkowaciała. Młode pędy grube jasnoszare. Roztarte pędy nieprzyjemnie pachną;

Liście: nieparzystopierzastozłożone, najczęściej z pięciu jajowatoeliptycznych, brzegiem piłkowanych listków. Wczesny rozwój wiosną, jesienią bez przebarwienia;

Kwiaty: białe, drobne w płaskich
podbaldachach, do 20 cm śr.;

Kwitnienie: V – VI;

Owoce: czarne, błyszczące i soczyste
pestkowce, bogate w witaminy: A, B i
C;

System korzeniowy: gęsty i płytki.

Wymagania: preferuje gleby żyzne, zasobne w
azot i wapń. Stanowiska słoneczne
lub półcieniste. Odporny na mróz i
silne wiatry. Znosi zanieczyszczenie i
zasolenie powietrza. Dobrze rośnie w
warunkach miejskich;

Zastosowanie: Krzew atrakcyjny podczas kwitnienia. Wartościowa roślina lecznicza (herbata z kwiatów to dobry środek przeciwprzeziębieniowy i przeciwgorączkowy). Dobry krzew do sadzenia w krajobrazie otwartym, w zieleni izolacyjnej, ochronnej terenów przemysłowych oraz do zazieleniania hałd, wysypisk itp. Dobre źródło pożywienia dla zwierząt. W miastach cenna roślina parkowa.

Sambucus nigra

Gatunek: *Sambucus racemosa* –
bez koralowy

Występowanie: Europa, Azja Mniejsza,
Chiny. Gatunek krajowy, głównie na
południu, także w niższych partiach
górkich.

Wzrost: Szeroki krzew do 4 m wys. korona luźna, gałęzie wyprostowane z czasem przewisające;

Kora: na starszych pędach brązowawa;

Liście: nieparzystopierzastozłożone, z pięciu lancetowatych i długo zaokrąglonych listków. Wczesny rozwój wiosną, jesienią bez przebarwienia;

Kwiaty: zielonożółte, drobne, w wydłużonych wiechach do 10 cm dł.;

Kwitnienie: IV – V;

Owoce: czerwone pestkowce w sztywnych owocostanach. Szybko opadają.

Nasiona trujące!

System korzeniowy: płytki i szeroki;

Wymagania: gleby próchniczne, lekkie, dostatecznie wilgotne i ubogie w wapń. Stanowiska półcieniste lub słoneczne. Całkowicie odporny na mrozy.

Zastosowanie: krzew atrakcyjny podczas kwitnienia, a szczególnie podczas owocowania. Krzew parkowy i do sadzenia w krajobrazie otwartym. Dzięki szerokiemu systemowi korzeniowym dobry do umacniania skarp, obsadzania hałd itp. Dobre źródło pożywienia dla zwierząt.

Sambucus racemosa

Rodzaj: *Sorbus* – jarząb

Gatunek: *Sorbus aria* – jarzęb mączny

Występowanie: środkowa i płd. Europa,
do wys 2000 m n. p. m. Gatunek
krajowy.

Wzrost: Niewielkie drzewo do 6-15 m wys. i 4-7 m szer. Korona wąska, jajowata, złożona z licznych, wyprostowanych konarów. Bardzo regularna. U starszych drzew luźniejsza. Wzrost powolny. Żyje ponad 100 lat;

Kora: Starych drzew szara, bruzdowana. Młode pędy biało owłosione;

Liście: pojedyncze, szerokoeliptyczne, piłkowane, wiosną biało filcowato owłosione, starsze tylko spodem. Jesienią żółtawe albo opadają zielone;

Kwiaty: białe w kwiatostanach, do 5 cm śr;

Kwitnienie: V – VI;

Owoce: pomarańczowoczerwone, mączyste;

System korzeniowy: głęboki, sercowaty;

Wymagania: bardzo tolerancyjny, dobrze rośnie

także na glebach ubogich i

suchych. Lubi gleby wapienne.

Stanowiska słoneczne lub lekko

ocienione, gatunek ciepłolubny.

Odporny na mrozy. Dobrze znosi

suszę i upały oraz warunki

miejskie i działanie silnego wiatru.

Zastosowanie: do sadzenia na skarpach o południowej wystawie, jako drzewo alejowe i w zieleni przyulicznej. Dobrze do dużych pojemników. Atrakcyjne w parkach jako drzewo soliterowe lub sadzone w grupach.

Sorbus aria

Gatunek: *Sorbus aucuparia* –
jarząg pospolity

Występowanie: prawie cały obszar
Europy do wys. 2000 m n. p. m.
Gatunek krajowy.

Wzrost: średniej wielkości drzewo do 10-15 m wys. i 4-6 m szer. Korona w młodości owalna, potem bardziej kulista. Pędy początkowo wyprostowane, z wiekiem lekko przewisające. W młodości szybki wzrost. Żyje do 80-100 lat;

Kora: pędów czekoladowobrązowa;

Liście: nieparzyściezłożone. Listki piłkowane z wyjątkiem nasady, od spodu sinozielone. Jesienią od żółtych do pomarańczowoczerwonych.

Kwiaty: białe w kwiatostanach, do 15 cm śr.;

Kwitnienie: V – VI;

Owoce: pomarańczowoczerwone, drobne, ale bardzo liczne. Ważne pożywienie dla zwierząt;

Wymagania: bardzo tolerancyjny, ale najlepszy wzrost na glebach niezbyt ubogich i dostatecznie wilgotnych.

Stanowiska słoneczne lub półcieniste, najlepiej chłodne.

Wrażliwy na upały i dłuższą suszę. Toleruje okresowe zalewanie. Całkowicie odporny na mrozy;

Zastosowanie: cenny, pionierski gatunek do sadzenia w krajobrazie otwartym i na peryferiach miast. Dekoracyjny dzięki ładnemu pokrojowi i obfitemu owocowaniu. Cenne do sadzenia wewnątrz osiedli, na terenach szkolnych, placach zabaw i cmentarzach.

Sorbus aucuparia

Gatunek: *Sorbus intermedia* –
jarząg szwedzki

Występowanie: płn. Europa, w basenie
Morza Bałtyckiego. Gatunek krajowy
pod ochroną.

Wzrost: Drzewo średniej wielkości do 10-15 m wys. i 5-7 m szer. Korona gęsta, początkowo kulista, potem owalna. Gałęzie regularne, wyprostowane.

Wzrost powolny. Żyje do 50-100 lat;

Kora: gładka, ciemnoszara, pędy oliwkowo-brązowe;

Liście: pojedyncze, szerokoeliptyczne, piłkowane, ciemnozielone, błyszczące. Jesienią żółte lub pomarańczowożółte;

Kwiaty: białe w kwiatostanach, do 10 cm śr.;

Kwitnienie: V – VI;

Owoce: pomarańczowoczerwone, długo utrzymujące się na drzewie;

System korzeniowy: głęboki, sercowaty;

Wymagania: Gatunek tolerancyjny, o dużej zdolności przystosowawczej, ale preferuje gleby wilgotne, przepuszczalne i żyzne, lubi wapń. Stanowiska słoneczne. Gatunek bardzo odporny na mrozy i działanie silnych wiatrów. Znosi upały i susze. Tolerancyjny na zanieczyszczenia powietrza oraz zasolenie. Dobrze rośnie w warunkach miejskich.

Zastosowanie: Jedno z najlepszych drzew do sadzenia w warunkach miejskich. Dobrze jako drzewo alejowe. Bezkonkurencyjne do pasów przeciwwietrznych. Nadaje się do nasadzeń w pasach ochronnych na terenach przemysłowych. Poza tym dobrze do parków i dużych ogrodów.

Sorbus intermedia